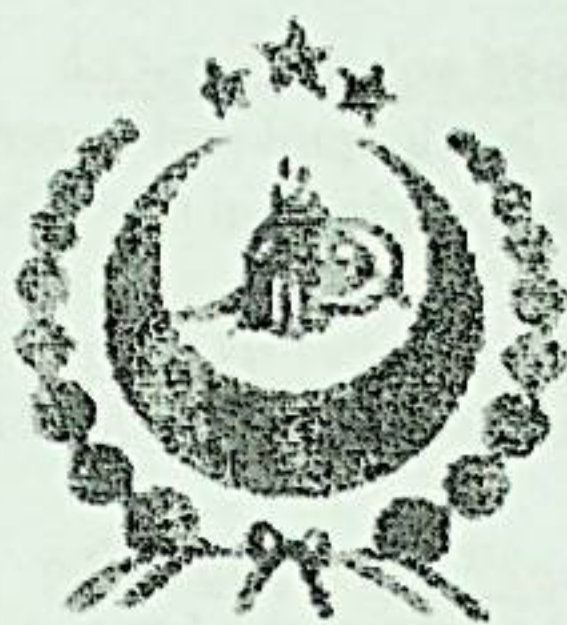

Dunya Uyghur Qurultiyining Nizamnamisi

(2004-yili 4-ayning 16-19 –kūnliri Germaniyeing muyinhen shehrinde echilghan 4-novetlik Sherqi Türkistan (Uyguristan) Milli Qurultiyi ve 4-Növetlik Dunya Uyghur Yashliri Qurultiyining Birleshme Qurultiyida wekiller teripidin qobul qilinghan)

**2004-yili 4-ayning 18-kūni
Germaniye/Muyinhen**

Dunya Uyghur Qurultiyining Nizamnamisi

2004-yili 4-ayning 17-küni
Germaniye/Muyinhen

1. **Teshkilatning Nami;** - Dunya Uyghur Qurultiyi (qisqartip Qurultay dep atilidu)
2. **Qurultayning Merkizi** - Germaniye-Muyinhen
3. **Qurultayning Girbi** - 1933 ve 1944 - yilliri qurulghan Sherqi Turkistan Jumhuriyeti teripidin qubul qilinghan Dölet Girbidin ibaret.

4. Qurultayning Mehsidi:-

Sherqi Turkistan helqining insani heq-huquqlirini qoghdash, demokratiyani berpa kilix, Erkinligi we öz teghdirini özi belgilesh huquqini qolgha kelturush uchun kuresh qilidu.

5. Qurultayning salahiti

Qurultay Weten ichi ve sirtidiki barliq Sherqi Turkistan Helqining, Helqaradiki birdin-bir tuluq huquqluq ali orginidur.

6. Qurultayning Pirinsipliri

- (1) Sherqi Turkistan milli davasini elip berishta, BDT insan heqliri umumi bayanamisi ve uning siyasi, iqtisadi, ijtimai, dini ve medini heqlirini öz ichige alghan pütün shertnamileming rohgha hörmet qilidu.
- (2) Meyli qaysi Erq, qaysi Din, qaysi Tilgha tewe bulushidin qeti nezer Sherqi Turkistan terotiryesi ichide Uygurlar bilen birge yahsavatqan pütün heliqlerning huquqlirigha hörmet qilidu, ularning baraverligige ishinidu ve mediniyetning tereqi qilishigha hesse qoshudu.
- (3) Dinni siyasettin ayrighan, kop Partiyelik, demokiratiyelik Pirinsiplargha emel qilip, herqandaq hakim mutlekklik (Toteriter) sistemlerni ret qilidu.
- (4) Öz Meksitini emelge ashurush uchun Terorizimni bir vaste qilishni tamamen ret qilidu ve paaliyetlirini tinchliq yolliri bilen elip baridu.

7. Qurultayning Hizmet Dairsi

- (1) Sherqi Turkistan Milli Herkitining ortaq stratigiyesini tüzüsh ve uni emelge ahsurush uchun kuresh qilidu.
- (2) Sherqi Turkistan mesilisini helqaralashturush uchun ve Hitay Hükümetining Sherqi turkistanda yürüzuvatqan her türlü insani heqliri tajavuschiligha qarshi turush ve buni Dunya jamaatchilighige anglitish ve ularning hisdashlighini qolgha kelturush uchun zörur bolghan her türlü paaliyetlerni elip baridu.
- (3) Bizge hisdashliq qilvatqan Helqara teshkilatlar, Dölet, Rayun, Partiyе, Goruh, Shehsiler bilen yeqin munsivet ornitidu ve hemkarlishidu.
- (4) Sherqi Turkistan Helqining Öz teghdirini özi belgilesh ve insani yashash huquqini itirap qilghan barliq Hitay Demokiratik Teshkilatliri ve zatliri bille hemkarlishidu.
- (5) Weten sirtida yashavatqan Sherqi Turkistanliqlarning Milli alahidiliklerini qoghdash hem tereqi qildurush bilen birge Sherqi Turkistan davasi ve kelijigi uchun hizmet qilidighan izbasarlarni, ihtisas igilirini terbileshke alahide ehmiyet beridu.
- (6) Sherqi Turkistan helqining asimilasiye bulup, yoqulup kitishining aldini elish uchun, ularning Til, Din, tarih ve mediniyetlirining saqlinip qelinishi uchun kuresh qilidu.
- (7) Xelqaradiki jiddi siyasi özgurushlerni, shundaqla Xitay ve Sherqi Turkistan munasivetlik nohtuluq mesillilerni wahtida küzütüp ve tetqiq qilip, her xil usullar bilen xelqimizni heverdar

بىر قىسىم زوراۋانلىق قىلىشنى تامامەن رەت قىلىدۇ ۋە
پاالىيەتلىرىنى تىنچلىق يوللىرى بىلەن ئېلىپ بارىدۇ

DUQ NIZAMNAMISI

qilishqa kapaletlik qilidu.

(8) Sherqi Turkistan Xelqi bilen teghdirdash bolghan Tibet; Ichki Monghulye xelqlirining öz teghdirini ozi belgilesh huquqini qolgha kelturush uchun elip bervatqan heqqani kürishini qollap quvetleydu ve ular bilen yeqindin hemkarliq munasivet ornitidu.

3

8. Qurultayning Huquq Dairisi

- (1) Sherqi turkistan milli herkitining muhajirettiki eng ali siyasi ve teshkili orgini.
- (2) Qurultay 2 yilda bir qetim qakirilidu. Jiddi ehval astida Qurultay Ijraiye heyeti ezalirining 3/2 avaz koplighi bilen yaki Qurultay Wekillirining yerimidin kopregining teklibi bilen pewqulatte qurultay chaqirilidu.
- (3) Qurultay umumi Wekiller sanining yerimidin kopreq awazning istiragi bilen salahiyetlik bolidu, eger bu shert orunlanmisa Qurultayning qarar elish huquqi bolmaydu, amma yighin davamlisidu.
- (4) Teshkilatirimiz özlirining Nizamname ve Programliri اساسida musteqil paaliyet elip baridu, amma Qurultayning Nizamnamisi ve Qararlirigha zit kelmesligi kerek.
- (5) Herqaysi Döletlerde yashvatqan Qurultay Vekiliri ve Rehberliri paaliyetlirini shu Döletlarning asasi qanunlirigha hörmət qilghan asasta elip baridu.

9. Qurultayning Wekilliri

- (1) Qurultay - herqaysi Dölettin demokiratik asasta saylanghan wekillerдин teshkil tapidu.
- (2) Qurultay nizamnamisigha, Qararlirigha hem qayde - pirinsiplirigha raye qilghan ve 18 yashini toldurghan her bir kixi Qurultaygha wekil bulush salahitige ige.
- (3) Herqaysi Döletlerdin saylinidighan Wekillerning sani Qurultay Ijrahiye Komitit teripidin bekitilidu. her wekil bir avazgha ige bulup, bashqa wekilning ornigha avaz berelmeydu.

10. Wekillerning Huquqi ve Mejburyiti

- (1) Wekilliri saylash ve saylinish huquqigha ige.
- (2) Qurultay Nizamnamisi ve qararliri heqqide pikir ve tekliپ berish huquqigha ige.
- (3) Qurultayning her türlük paaliyetlirige qatnishish ve pikir, tekliپ berish huquqigha ige.
- (4) Wekiller Qurultay Nizamnamisi ve qararlirigha qet'i riaye qilidu.
- (5) Wekillerning herqandaq jayda Qurultayning Izet-abroyini kogdash mejburyiti bar.
- (6) Wekillirining her ayda belgilik nispette bedel puli tapshurush mejburyiti bar.

11. Wekilliktin Qaldurush

Töwendiki ehvallar astida Qurultay wekillirining Wekillik salahiti elip tashlinidu;

- (1) Qurultay Nizamnamisige boysunmighan hem qarshi chiqqanlar.
- (2) Qurultay teripidin itirap qilinmighan bashqa teshkilatlargha eza bolghanlar ve uni qollighanlar,
- (3) Qurultayning Birlik-ittipaqigha hilap herket qilghanlar.
- (4) Qurultayning qarari ve havalisi bolmighan sharaitta öz beshimchilighi bilen Qurultaygha wakaliten ish bijirgenler ve bayanat ilan qilghanlar.
- (5) Wekilliktin qaldurushka Daimi Komitit karar kilidu, bu karar kurultay teripidin testiklinidu.

12. Qurultayning Kuntertibi

Wekiller Qurultiyida tovendiki mezmunlar kün-tertipge quyulidu;

- (1) Nizamnamige tüzütüsh kirguzush ve uni maqullash
- (2) Qurultayning hizmet programisini tüzüp chiqish ve uni maqulash
- (3) Qurultay organlirining Hizmet Dokilatini közdin kechurush ve uni maqulash

DUQ NIZAMNAMISI

- (4) Qurultay Rehberliri ve Organlirining mesullirini yengidin saylash
- (5) Qurultayning Kirim-chiqim hisavatini közdin kechurush ve umumi hamchot pılanini maqulash.
- (6) Qurultayning Bayanati ve Qararlarini közdin kechurush ve maqulash.

13. Qurultayning Organliri

- (1) Qurultayning Organliri- Qurultay Reisligi, ijraiye Komititi; Teptish heyitidin terkip tapidu.
- (2) Ijra heyiti - Ijraiye heyiti reisi ve muavini; Bash Katipliq, Qurultay Fondi, Yashlar Komititi, Ayallar Komititi, Ichki Ishlar Bolumi ve Information we Tetqiqat Merkizi, Wakaletqiler ve Bayanatqilardin teshkil tapidu.
- (3) Qurultay organlirining mesulliri Demokiratik pirinsiplargha emel qilidu ve Qurultayda wekiller teripidin demokiratik saylam arqiliq wujutqa chiqidu.

14. Qurultayning Reisi ve muavin Reisning Hizmet ve Salahiyetliri

- (1) Qurultay Organlirining umumi hizmetlirige nazaretchilik qilidu.
- (2) Qurultayning echilish wahtini ve ornini belgilesh ve Kün-tertiwini bikitish heqqide Ijraiye heyetige teklip beridu.
- (3) Xelqara sorunlarda Sherqi Turkistangha wekillik qilidu.
- (4) Muavin Reis, reistin kiyinki ali lavazimliq hadimler bulup, pevqulatte ehvallarda (Aghrip qalghan, istifa qilghan, wapat bolghan ehval astida) muavin reis Reiske wakaltelik qilidu.
- (5) Muavin Reisler ozi turushluq Döletlerning Hükümet, Parlameto, metbuatirili ve shundaqla shu Döletlerdiki Chetel Elchighanliri ve helqaraliq Teshkilatlar bilen yeqin alaqa ormitidu.
- (6) Qurultay reisi ve muavin reisi Ijraiye heyeti yiginiga terepsiz halda katnishidu.

15. Ijraiye Komititi

- (1) Ijraiye Komititi -Qurultayning eng ali daimi Qarar ve Rehberlik aparatidur,
- (2) Ijraiye Komititi - Ijrahiye komititi Reisi, muavin Reisi, Bash Katip, Fond Mudiri, Yashlar Komititi Mudiri, Ayallar Komititi Mudiri, Ichki Ishlar Bolumi mudiri, Information-Tetqiqat Merkizining Mudiri, bayanatchi ve Qurultay Wakaletchiliri bolup, 13 kishidin teshkil tapidu.
- (3) Ijraiye Komititi her 6 ayda bir qetim toplanidu. Jiddi ehvallarda pevqulatte yighilidu.
- (4) Ijraiye Komititi yighinliri Ijraiye Komititi ezalirining yerimidin kopregining qatnishishi bilan salahiyetlik hisaplinidu.
- (5) Ijraiye Komititi qararliri yighingha qatnashqan Ijraiye Komititi Ezalirining 3/2 awazi koplighi bilan elinidu.
- (6) Ijraiye Komititi yighinlirigha Ijrahiye Komititi reisi riyasetchilik qilidu.

16. Ijraiye Komititining Wezipiliri

- (1) Nizamnamisi اساسida Qararlarni qubul qilidu ve kiyinki növetlik hizmetlerning stradigiyesini tuzup chiqidu.
- (2) Ijrahiye Komititi Reisining ve bashqa Organlirining hizmet Dokilatlarini közdin kechuridu ve kiyinki növetlik hizmet programlarini maqullaydu.

DUQ NIZAMNAMISI

- (3) Qurultayning Kirim-chiqim hisavatini közdin kechuridu ve uningha nazaretchilik qilidu.
- (4) Hitay resmi dairliri bilen bulidighan munasivetler heqqide qarar alidu.
- (5) Ijrayi Komititi Yighinlirini echishtin eng kam bolghnda 3 hepte burun Yighinning kün tertibi, Ijrayi Komititi Reisining imzasi bilen Ijrayi Komititi ezalirigha uhturilidu.

17. Bash Katiqliq

- (1) Bash Katiqliq - Qurultayning tuluq huququluq daimi ish bijirish aparatidur.
- (2) Qurultay ve Ijraye Komititi qararlarini ijra qilidu ve ular aldida javapkar bulidu.
- (3) Bash Katip Qurultay Wekilliri teripidin saylinidu.
- (4) Bash katiqliq Bash Katip, muavin bash katiplar ve tövendiki bölümlerdin teshkil tapidu.
 - Teshviqat Bölümü
 - Insan Haqliri Bölümü
 - Muhajirlar Bölümü
 - Dini ishlar Bölümü
 - Ekologiyeye Bölümü
 - Teshkilat Bölümü
 - Maarip bölümü
 - Mediniyet ve Ijtimai ishlar Bölümü
 - Arhip Bölümü
 - Uyghur Neshiryat Merkizi

18. Bash Katiqliqning Wezipe ve Huquqi

- (1). Ijraye Komititigha wakaliten kündilik hizmetlerni bijiridu.
- (2). Qurultaygha vakaliten, Reisning havalisi bilen pütün helqara Teshkilatlar, Dölét ve Rayunlar bilen alaqe baghlaydu ve hemkarliq munasiviti quridu.
- (3) Helqara Yighinlarga qatnishidu ve herqaysi Dolette Sherqi turkistangha munasivetlik her-hil temilarda Konfirans ve muhakime yighinliri uyushturidu.
- (3). Qurultay Organliri ve Qurultaygha qarashliq Teshkilatlar ottursidiki munasivet ve alaqe ishlarini elip baridu.
- (4). Tibet, ichki Munghulye ve Hitay demokiratliiri bilen elip berilidighan her-turluk munasivetlerdin mesul bolidu.
- (5). Pütün Hizmetlerde Ijraye Komititi aldida tuluq javapkar bulidu ve elip barghan paaliyetliridin Qurultay reisi, Ijra Komititini vahti-vahtida heverlendirip turidu, shundaqla ularning teklip-pikirini ijra qilidu.
- (6). 6 aylıq Paaliyet Piani teyyarlap, Ijrayi Komititining testiqigha sunidu.
- (7) Bash Katip - Muawin bash Katiplar ve Bash Katiqliq terkividiki herqaysi Bölümlerning mesullirini teyinlep, reisning testiqigha sunidu.

19. Qurultay Fondi

- (1). Fondi-Qurultayning eng yuksek ihtisadi orgini bulup, Qurultayning pütün paaliyetlirini ihtisad bilen teminleydu.
- (2). Fondining Mudiri Qurultay wekilliri teripidin saylinidu.
- (3). Pütün Ihtisadi paaliyetliridin Qurultay ve Ijraye Heyeti aldida tutuq javapkar bulidu.
- (4). Qurultay namidin yighilghan herqandaq ihtisad derhal Qurultayning Banka Hisap numirigha yatquzulishi kerek.

20. Fondining Ihtisad toplash shekli

- (1). teshkilatlardin bedel puli yighidu.

DUQ NIZAMNAMISI

- (2). Weten ichi ve sirtidiki Sherqi Turkistanliqlardin iane topaydu.
- (3). Sherqi Türkistan davasigha hisdashliq qilghan Dölet, Rayun, Teshkilat ve Shehsilerning shertsiz haldiki ianisini qobul qilidu.

21. Wakaletchiler

- (1) Wakaletchiler ozi turushluq doletlerde Qurultay namidin Ijraiye Komititigha wakaletlik qilidu.
- (2) Wakaletchiler elip bargan paaliyetliri togrilik teyyarligan doklatirini her 2 ayda ijraye komititi reisige yaki bash katipqa ewetip turidu.

22. Yashlar Komititi

- (1). Qurultayning Sherqi Turkistan Yashlar herkitige mesul tuluq huquqluq Orgini bulup, pütün Uyghur Yashlirigha siyasi ve teshkili jehettin yetekchilik qilidu.
- (2). Yashlar komititining Mudiri Qurultay Wekilliri teripidin saylinidu.
- (3). Herqaysi Döletlerdiki Yashlar Teshkilatliiri ve Teshkilatlar qarmighidiki Yashlar Komititirining paaliyetlirige yetekchilik qilidu.
- (4). Herqasi Döletlerdiki Sherqi Turkistan Yashlar herkitini küchlendürüş üçün kereklik bolghan paaliyetlerni elip baridu ve mevjut teshkilatlarning yashlar komititirini qurushqa tirshidu.
- (5). Sherqi turkistan Milli herkitini Izbasarlar ve ihtidarliq hadimlar bilen teminklep, Davayimizning uzluksizligini kapaletke ige qilishni mehset qilidu.
- (6). Helqaradiki Yashlar Teshkilatliiri bilen biwaste alaqa baghlayduve hemkarliq ornitidu.

23. Ayallar Komititi

- (1). Qurultayning Ayalla hizmitige mesul tuluq huquqluq Orgini bulup, pütün Uyghur Ayallirigha siyasi ve teshkili jehettin yetekchilik qilidu.
- (2). Ayalla Komititining Mudiri Qurultay Wekilliri teripidin saylinidu.
- (3). Herqaysi Döletlerdiki Ayalla Teshkilatliiri ve Teshkilatlar qarmighidiki Ayallar Komititirining paaliyetlirige yetekchilik qilidu.
- (4). Herqasi Döletlerdiki Sherqi Turkistanliq Hanim-Qizlarni teshkilesh paaliyetlerni elip baridu ve mevjut teshkilatlarning Ayallar komititirini qurushqa tirshidu.
- (5). Helqaradiki Ayallar Teshkilatliiri bilen biwaste alaqa baghlaydu ve hemkarliq ornitidu
- (6) Sherqi Turkistan Ayalliri duch kilivatqan echinishliq pajelerni Dunyagha, bulupmu Dunya Ayallirigha anglitishqa Tirishidu ve Uyghur Ayalliri Balilarning heq-huquqini qoghdash uchu kerekli bolghan paalyetlerni elip baridu.

24. Informasion- Tetqiqat Merkizi

- (1) Informasion-Tetqiqat Merkizining Mudiri Qurultay Wekilliri teripidin saylinidu.
- (2) Informasion-Tetqiqat Merkizining Hadimliri Sherqi Turkistanliq ihtisas igiliri, Mutihesis, Siyasi Erbaplar ve teklipl qilinghan chetellik mutihesislerdin teshkil tapidu.
- (3) Dunya, Hitay ve Sherqi turkistanda bulivatqan hertürlik ozgurushlerni yeqindin tekshurup, analiz qilip ve her turluk Dokilatlar teyyarlap Ijraye heyetining paydilinishigha sunidu.
- (4) Qurultay organliri havale qilghan alahide Dokilatlar teyyarlap chiqidu

25. Teptish Heyiti

- (1). Qurultayning eng yüksek nazaretchilik orgini bulup, Qurultaygha wakaliten pütün

DUQ NIZAMNAMISI

organlarning paaliyetlirige nazarchilik qilidu.

(2). Teptish Heyiti - Bir neper bash Teptish ve melum sandiki Teptishlerdin teshkil qilidu.

(3). Qurultay wekilliri ve Organliri heqqidiki shikayetnamilerni tekshürüp kurultay riyasetqilikige yollaydu.

(4). Qurultayning Kirim-Chiqimigha nazarchilik qilidu.

(5). Qurultay Organlirining paaliyetlerde Nizamname, qarar ve demokiratik pirinsiplargha emel qilip-qilmighanligha nazarchilik qilidu.

(6). Ijraye Komititi yighinlirigha terepsiz halda kuzetkuchi bulup qatnishidu, amma avaz berish huquqigha ige bolmaydu.

26 Qurultayning Bikar Qilinishi

Qurultay özining wezipilirini orunlap bolghanda, Qurultayning mehsus Qarari bilen (umumi Wekiller sanining 3/2 awaz kopchiligi bilen) tarqitwetilidu yaki inawetsiz qilinidu.

(Dunya Uyghur Qurultiyining üshbu Nizamnamisi, 2004-yili 4-ayning 16-19-künliri Muyinhende echilghan birleshme qurultayda tovendiki wekiller teripidin maqullanghan)